

2 Φεβρουαρίου, 1996

[ΚΑΛΛΗΣ, Δ/στής]

ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΟ ΑΡΘΡΟ 146 ΤΟΥ ΣΥΝΤΑΓΜΑΤΟΣ

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΗΣ,

Αιτητής,

v.

ΚΥΠΡΙΑΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ, ΜΕΣΩ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ
ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ/Ή ΑΛΛΩΝ,

Καθ' ων η αίτηση.

(Υπόθεση Αρ. 592/92)

Πρόσφυγες — Έκδοση προσφυγικής ταυτότητας — “Εκτοπισθείς” —
Έννοια του όρου σύμφωνα με την απόφαση του Υπουργικού Συμ-
βουλίου — “Μόνιμος κατοικία” — Πως η νομολογία ερμήνευσε τον
όρο για τους σκοπούς της απόφασης αυτής.

5

Διοικητική Πράξη — Αιτιολογία — Δυνατόν να συμπληρώνεται από τα
στοιχεία του φακέλου — Απαιτούμενα χαρακτηριστικά της — Στην
παρούσα υπόθεση η απόφαση είναι ανατιολόγητη, εφόσον αιτιολο-
γία της αποτελούν πληροφορίες που λήφθηκαν, χωρίς να αποκαλύ-
πτονται οι πληροφοριοδότες, κατά τρόπο που καθίσταται αδύνατος
ο έλεγχός της.

10

Διοικητική Πράξη — Αιτιολογία — Το κενό ή η έλλειψη αιτιολογίας δεν
δύναται να θεραπευθεί με επιχειρήματα και συμπεράσματα του συνη-
γόρου κατά την ακρόαση της αίτησης ακυρώσεως.

15

Με την προσφυγή αυτή προσβλήθηκε απόφαση των καθ' ων η αί-
τηση με την οποία απορρίφθηκε αίτημα του αιτητή για χορήγηση σε
αυτόν προσφυγικής ταυτότητας.

20

Το Ανώτατο Δικαστήριο ακυρώνοντας την επίδικη απόφαση, απο-
φάσισε ότι:

1. Νομικό υπόβαθρο της επίδικης απόφασης ήταν η απόφαση του

Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 13.503 και ημερ. 19.9.1974 σύμφωνα με την οποία: "Εκτοπισθείς θεωρείται μεταξύ άλλων το άτομο του οποίου η μόνιμος κατοικία ευρίσκεται εις κατελιημμένη υπό των Τούρκων περιοχή ή κατέστη απροσπέλαστος".

5

Μόνιμος κάτοικος στο πιο πάνω κείμενο έχει νομολογηθεί να σημαίνει "τη συνήθη διαμονή ενός ατόμου σε αντιδιαστολή με προσωρινή ή έκτακτη διαμονή".

Έχει επίσης νομολογηθεί ότι η έννοια του όρου "μόνιμος κατοικία" στο σχέδιο βοήθειας εκτοπισθέντων και παθόντων δεν μπορεί να εξομοιωθεί με την έννοια του όρου "μόνιμος εγκατάσταση Κυπρίων στο εξωτερικό" επειδή δεν είναι αναγκαίο η κατοικία να έχει το στοιχείο της επιλογής με ελεύθερη βούληση ή της κατοικίας με την έννοια του "domicile".

10

15

2. Οι τρεις απορριπτικές επιστολές της Διοίκησης δεν περιέχουν οποιαδήποτε αιτιολογία. Ωστόσο είναι δυνατή η προσφυγή στα στοιχεία του φακέλου τα οποία, σύμφωνα με την νομολογία, μπορούν να αναπληρώσουν την αιτιολογία. Το Δικαστήριο εξέτασε προσεκτικά το περιεχόμενο του φακέλου στο σύνολο του και ιδιαίτερα το πιο πάνω σημείωμα του λειτουργού Χρ. Δήμαρχου. Αυτό που έχει κλίνει την πλάστιγγα αποφασιστικά υπέρ της απόρριψης του σχετικού αιτήματος συνίσταται από την αναφορά στην παραγ. 4(α) του πιο πάνω σημειώματος σύμφωνα με την οποία "αρκετοί συνάδελφοι του πατέρα του αιτητή μου ανέφεραν ότι μέχρι το τέλος Ιουλίου 1974 διέμενε οικογενειακώς στην Κυβερνητική Έπαυλη Αθαλάσσας, λόγω όμως των συχνών βομβαρδισμών μετακόμισε στο Λευκόνοικο".

20

25

30

Ο σκοπός του κανόνα ο οποίος απαιτεί αιτιολόγηση των διοικητικών πράξεων είναι για να καταστήσει πρωτίστως το ενδιαφερόμενο πρόσωπο και μεταγενέστερα το Δικαστήριο κατά το δικαστικό έλεγχο να διακρίβώνει στην κάθε περίπτωση κατά πόσο η επίδικη απόφαση είναι καλώς θεμελιωμένη ως προς τα πραγματικά περιστατικά και το Νόμο. Από αυτό τον κανόνα προκύπτουν τρεις αρχές:

35

(1) Η αιτιολογία πρέπει να είναι σαφής και μη διφορούμενη.

40

(2) Πρέπει να αναγινώσκεται με το νόημα με το οποίο λογικά άτομα που επηρεάζονται από αυτή θα την αντιληφθούν.

(3) Η απόφαση δεν μπορεί να υποστηριχθεί από αιτιολογία η

οποία είναι διατυπωμένη με τρόπο που δεν ικανοποιεί τον σκοπό του κανόνα που απαιτεί την αιτιολόγηση των διοικητικών πράξεων.

- 5 Πρόκειται για υπόθεση στην οποία επιχειρείται η αναπλήρωση της αιτιολογίας από τα στοιχεία του φακέλου.
- 10 Ο συντάκτης όμως των σημειωμάτων με ημερ. 24.9.1991 και 7.10.1991 δεν κατονομάζει τους πληροφοριοδότες του. Επομένως ο αιτητής στερείται της δυνατότητας να αντικρούσει τις πληροφορίες. Στερείται της δυνατότητας να επιχειρηματολογήσει εναντίον της αξιοπιστίας των πληροφοριοδοτών. Με άλλα λόγια ο αιτητής στερείται της δυνατότητας να διακριβώσει κατά πόσο η επίδικη απόφαση είναι καλώς θεμελιωμένη με βάση τα πραγματικά περιστατικά (“well founded in fact”).
- 15
- 20 Περαιτέρω, ισοδυναμεί με περίπτωση στην οποία η αιτιολογία “δεν προκύπτει ευθέως και αμέσως εκ των στοιχείων του φακέλου”. Ωσαύτως ισοδυναμεί με αιτιολογία “αόριστον καθιστούσα αδύνατον τον δικαστικόν αυτής έλεγχον” (Πορίσματα Νομολογίας σελ.185-186).
- 25 Πρέπει ταυτόχρονα να ειπωθεί ότι η μη αναφορά στους πληροφοριοδότες, έχοντας μάλιστα υπόψη ότι ο αιτητής παρουσίασε ένορκες βεβαιώσεις, προς υποστήριξη της εκδοχής του, δημιουργεί πραγματικές αμφιβολίες αναφορικά με την αιτιολογία της απόφασης οι οποίες αμφιβολίες ισοδυναμούν με έλλειψη αιτιολογίας.
- 30 Περαιτέρω, η μη αναφορά στους πληροφοριοδότες δημιουργεί αμφιβολία ως προς το ποια είναι τα πραγματικά περιστατικά και μια τέτοια αμφιβολία πρέπει να επιλύεται υπέρ του αιτητή.
- 35 3. Τελικά πρέπει να αναφερθεί ότι η αιτιολογία της επίδικης απόφασης που προβάλλεται μέσα από την γραπτή αγόρευση του συνηγόρου του καθ’ ου η αίτηση δεν υπάρχει σε οποιοδήποτε από τα τρία κείμενα των απορριπτικών απαντήσεων του καθ’ ου η αίτηση.
- 40 Το κενό ή η έλλειψη αιτιολογίας δεν μπορεί να θεραπευθεί με την επιχειρηματολογία του συνηγόρου κατά την ακρόαση.

Η προσφυγή επιτυγχάνει με έξοδα.

Αναφερόμενες υποθέσεις:

<i>Χαράλαμπος και Άλλοι ν. Δημοκρατίας (1991) 4 Α.Α.Δ. 155,</i>	
<i>Καζέλας ν. Δημοκρατίας (1994) 4 Α.Α.Δ. 1868,</i>	5
<i>Razis a.o. ν. Republic (1979) 3 C.L.R. 127,</i>	
<i>Χ'Τιαναγή ν. Δημοκρατίας (1989) 3 Α.Α.Δ. 1079,</i>	10
<i>Ιακώβου ν. Δημοκρατίας (1993) 4 Α.Α.Δ. 2290,</i>	
<i>Ζαΐμης ν. Δημοκρατίας (1995) 4 Α.Α.Δ. 1225,</i>	
<i>Καλδέλης ν. Δημοκρατίας (1992) 4 Α.Α.Δ. 1788,</i>	15
<i>Πιτζολής ν. Δημοκρατίας (1991) 4 Α.Α.Δ. 3870,</i>	
<i>Περατίτης ν. Δημοκρατίας (1992) 4 Α.Α.Δ. 690,</i>	20
<i>Παπαδάκης ν. Δημοκρατίας (1990) 3 Α.Α.Δ. 3424,</i>	
<i>Δημοκρατία ν. Ματθαίου (1990) 3 Α.Α.Δ. 2452,</i>	
<i>Θεοδούλου ν. Δημοκρατίας (1990) 3 Α.Α.Δ. 3997,</i>	25
<i>Zavros v. Council for Registration of Architects and Civil Engineers (1969) 3 C.L.R. 310,</i>	
<i>P.E.O. ν. Republic (1965) 3 C.L.R. 27,</i>	30
<i>Constantinides v. Republic (1967) 3 C.L.R. 7,</i>	
<i>Eracleous a.o. ν. Republic (1985) 3 C.L.R. 740,</i>	35
<i>Ploussiou v. Central Bank (1978) 3 C.L.R. 18,</i>	
<i>National Bank of Greece S.A. ν. Republic (1970) 3 C.L.R. 430,</i>	
<i>Metaloc v. Republic (1969) 3 C.L.R. 351.</i>	40

Προσφυγή.

Προσφυγή με την οποία προσβάλλεται η απόφαση των καθ' ων

η αίτηση να μην εγκρίνουν στον Αιτητή την Έκδοση προσφυγικής ταυτότητας.

Κ. Ευσταθίου, για τον Αιτητή.

5

Γ. Παπαϊωάννου, Δικηγόρος της Δημοκρατίας, για τους Καθ' ων η αίτηση.

Cur. adv. vult.

10

ΚΑΛΛΗΣ, Δ.: Με επιστολή του ημερ. 4.9.1991 ο αιτητής υπέβαλε αίτηση για απόκτηση προσφυγικής ταυτότητας. Τα γεγονότα πάνω στα οποία στηρίζεται το αίτημά του φαίνονται στην πιο κάτω επιστολή του. Παραθέτω το σχετικό απόσπασμα:

15

“Οι γονείς μου Ιάκωβος Καραγιάννης και Κυριακού Καραγιάννη Αρ. Δελτίου ταυτότητας 283029 γεννήθηκαν στο Λευκόνοικον όπου και κατοικούσαμεν σε ιδιόκτητο σπίτι. Εκεί φοίτησα στο Δημοτικό Σχολείο και στις τρεις πρώτες τάξεις του γυμνασίου.

20

Τον Σεπτέμβριον του 1971, λόγω του ότι εγώ θα συνέχιζα την φοίτησή μου στην Α' Τεχνική Σχολή στη Λευκωσίαν και για αποφυγήν ταλαιπωρίας μου μετοικήσαμεν οικογενειακώς στην Λευκωσία και κατοικήσαμεν προσωρινά με ενοίκιον σε Κυβερνητικόν σπίτι στην Κυβερνητικήν Έπαυλην Αθαλάσσης όπου εργαζόταν και ο πατέρας μου, με πρόθεση όταν θα αποφοιτούσα από την Α' Τεχνική Σχολή να επεστρέψαμε για να κατοικήσουμεν στο Λευκόνοικο, το δε σπίτι μας στο χωριό το ενοικιάσαμεν.

30

Περί τα τέλη Ιουνίου του 1974 απεφοίτησα από την Τεχνική Σχολή Λευκωσίας αλλά προτού προλάβουμε να μετακομίσουμεν πίσω στο Λευκόνοικο έγινε στις 15 Ιουλίου το πραξικόπημα και εν συνεχεία στις 20 Ιουλίου η τουρκική εισβολή, γεγονότα που καθιστούσαν τη μετακόμισήν μας στο Λευκόνοικο αδύνατον.

35

Την Κυριακή 28ην Ιουλίου 1974 όταν η κατάσταση ηρέμησεν κάπως μετακομίσαμεν από τη Λευκωσίαν στο ιδιόκτητο σπίτι μας στο Λευκόνοικο, το οποίο είχεν ήδη ξενοικιαστεί, μεταφέροντας στο χωριό όλα τα υπάρχοντά μας με σκοπόν την εκεί μόνιμην εγκατάστασήν μας.

40

Κατοικήσαμεν στο χωριό μας μέχρι την 14ην Αυγούστου οπότεν το εγκαταλείψαμε λόγω της τουρκικής προέλασης αφήνοντας εκεί όλα τα υπάρχοντά μας. Εγκαταλείποντας το χωριό καταφύγαμεν στην Ξυλότυμπου όπου παραμείναμεν επί 15 ημέρες περίπου σε πρόχειρα υπαίθρια παραπήγματα μαζί με άλλους εκτοπισμένους συγχωριανούς μας. Στην ελεύθερη Κύπρον δεν είχαμεν οιονδήποτε περιουσίαν. Η μόνη περιουσία μας ήταν το σπίτι μας με τον εξοπλισμό του στο Λευκόνοικο.” 5

Με επιστολή του ημερ. 4.9.1991 ο καθ’ ου η αίτηση πληροφόρησε τον αιτητή ότι το αίτημά του μελετήθηκε προσεκτικά αλλά δεν κατέστη δυνατόν να εγκριθεί. Σύμφωνα με την ίδια επιστολή “η πιο πάνω απόφαση βασίζεται στο γεγονός ότι η συνήθης διαμογή - του αιτητή - πριν την Τουρκική εισβολή δεν ήταν οποιαδήποτε τουρκοκρατούμενη περιοχή”. 10 15

Πραγματικό υπόβαθρο για την πιο πάνω κατάληξη έχει αποτελέσει το πόρισμα της έρευνας του λειτουργού του καθ’ ου η αίτηση κ. Χρ. Δημάρχου ημερ. 7.10.1991 στο φάκελο της υπόθεσης - τεκ.1. Παραθέτω το σχετικό σημείωμα, στο βαθμό που το θεωρώ 20 σχετικό:

“(α) Η οικογένειά του μέχρι τον Αύγουστο 1971 διέμεναν στο ιδιόκτητο σπίτι τους στο Λευκόνοικο, ενώ τον Σεπτέμβριο, 1971 μετακόμισαν στη Λευκωσία επειδή φοιτούσε στην Α’ Τεχνική Σχολή Λευκωσίας και διέμεναν σε Κυβερνητική Κατοικία στην Έπαυλη Αθαλάσσας όπου εργαζόταν ο πατέρας του. 25

(β) Την Κυριακή 28 Ιουλίου, 1974 μετακόμισαν από τη Λευκωσία στο Λευκόνοικο μεταφέροντας όλο τον οικιακό τους εξοπλισμό και διέμεναν στο ιδιόκτητο σπίτι τους, το οποίο είχε στο μεταξύ ξηνοικιαστεί, όπου παρέμειναν μέχρι τη δεύτερη φάση της τουρκικής εισβολής. 30

(γ) Όταν το 1983 υπέβαλε αίτηση γι’ απόκτηση προσφυγικής ταυτότητας μαζί με τη σύζυγό του Θεοδώρα Κιουζέλη (Δ.Τ. 572244 - εκτοπισμένη εκ Μίας Μηλιάς), ισχυρίζεται ότι η αίτησή του απορρίφθηκε και ότι εκδόθηκε η Προσφυγική Ταυτότητα 102011 στη σύζυγό του με την ένδειξη “ο σύζυγος μη εκτοπισθείς”. 35 40

2., Από την έρευνα που έγινε στα Αρχεία του Γραφείου μας προέκυψαν τα ακόλουθα:

(α) Ο πατέρας του αιτητή Γιακουμής Καραγιάννης απέκτησε την Προσφυγική Ταυτότητα 30910 με τόπο εκτοπισμού το Λευκόνοικο και με εξαρτώμενα πρόσωπα τη σύζυγο και τα δυό παιδιά του. (Ο πατέρας του αιτητή απεβίωσε στις 13.3.1975 και η ταυτότητα ακυρώθηκε).

5

(β) Η μητέρα του αιτητή, Κυριακού, απέκτησε την προσφυγική ταυτότητα 79272 με τόπο εκτοπισμού το Λευκόνοικο και με εξαρτώμενα πρόσωπα τα δυό παιδιά της.

10

(γ) Την 1.6.1983 η σύζυγος του αιτητή Θεοδώρα Κιουζέλη (τότε αρραβωνιαστικιά του) υπέβαλε αίτηση γι' απόκτηση προσφυγικής ταυτότητας για πρώτη φορά και δήλωσε ότι "ο αρραβωνιαστικός μη εκτοπισθείς".

15

Η αίτηση της εγκρίθηκε στις 6.6.1983.

(δ) Η μητέρα του αιτητή υπέβαλε στις 24.4.1984 αίτηση γι' αντικατάσταση της προσφυγικής της ταυτότητας 79272 με εξαρτώμενο πρόσωπο τη θυγατέρα της Σοφία, ενώ για τον αιτητή δήλωσε ότι ήταν παντρεμένος. Η αίτησή της εγκρίθηκε στις 29.4.1984, από την έρευνα δε που έγινε προέκυψε ότι ήταν και οι δύο καταχωρημένοι ως ψηφοφόροι στους εκλογικούς καταλόγους 1972/73 στο Λευκόνοικο και υπήρχε επίσης στο όνομα της κατανάλωση ηλεκτρικού ρεύματος.

20

25

.....

4. Στη συνέχεια πήρα πληροφορίες από τα ακόλουθα πρόσωπα:

30

(α) Αρκετοί συνάδελφοι του πατέρα του αιτητή μου ανέφεραν ότι μέχρι τέλος Ιουλίου, 1974 διέμενε οικογενειακώς στην Κυβερνητική Έπαυλη Αθαλάσσας, λόγω όμως των συχνών βομβαρδισμών μετακόμισε στο Λευκόνοικο. Επίσης μου ανέφεραν ότι μετά τη δεύτερη εισβολή ο ίδιος διέμενε στον Λυθροδόντα και η οικογένειά του στη Λάρνακα.

35

40

(β) Τον αστυνομικό Γεώργιο Τρισελιώτη, ο οποίος όπως μου ανέφερε ο αιτητής, νοικιάζε το σπίτι τους στο Λευκόνοικο. Ο κ. Τρισελιώτης μου ανέφερε ότι μέχρι τον Αύγουστο, 1973 είχε νοικιασμένο το σπίτι του πατέρα του αιτητή στο Λευκόνοικο, ενώ ο ιδιοκτήτης διέμενε οικογενειακώς στην Αθαλάσσα. Επίσης μου ανέφερε ότι κατά το 1974 το σπίτι ήταν ξενοικίαστο και ότι ο πατέρας του αιτητή προ της δεύτερης φάσης της τουρκικής εισβολής μετέφερε όλα τα πράγματα στο Λευκόνοικο.

5. Από τα πιο πάνω φαίνεται ότι ο πατέρας του αιτητή εργαζόταν στην Κυβερνητική Έπαυλη Αθαλάσσας και από τον Σεπτέμβριο, 1971 μέχρι τον Ιούλιο, 1974 διέμενε οικογενειακώς σε Κυβερνητική Κατοικία στην Αθαλάσσας. Στο τέλος Ιουλίου, 1974 μετακόμισε στο ιδιόκτητο σπίτι του στο Λευκόνοικο όπου παρέμεινε μέχρι τη δεύτερη φάση της τουρκικής εισβολής (28.7.74 - 14.8.74), γεγονός που αποδεικνύει ότι συνήθης διαμονή του πριν και μέχρι την εισβολή δεν ήταν το Λευκόνοικο, αλλά η Αθαλάσσα.” 5
- Μετά τη λήψη της επιστολής με ημερομηνία 5.11.1991 ο αιτητής έστειλε νέα επιστολή στον καθ’ ου η αίτηση. Στην επιστολή εκείνη παρέθετε τα ονόματα και τις διευθύνσεις δέκα προσώπων τα οποία μπορούσαν να πληροφορήσουν “ορθά - τον καθ’ ου η αίτηση - για την εξέλιξη των γεγονότων” και ζητούσε όπως επανεξεταστεί η αίτησή του. 10
- Με επιστολή του ημερ. 11.5.1992 ο καθ’ ου η αίτηση πληροφόρησε τον αιτητή ότι δεν εμπίπτει στα “υφιστάμενα κριτήρια για να θεωρηθεί εκτοπισμένος”. Ταυτόχρονα τον πληροφόρησε ότι από την έρευνα που διεξήχθη για την εξακρίβωση της προσφυγικής ιδιότητας του αιτητή “διαπιστώθηκε ότι κατά την περίοδο πριν και μέχρι την τουρκική εισβολή ο τόπος της συνήθους διαμονής του δεν ήταν το Λευκόνοικο αλλά η Κυβερνητική Έπαυλη Αθαλάσσας στην Αγλαντζιά.” 20
- Ο αιτητής επανήλθε στο αίτημα για επανεξέταση της υπόθεσής του, με επιστολή του ημερ. 2.6.1992. Επισύναψε ενόρκους δηλώσεις. Στις τρεις από αυτές οι ομνύσαντες ήταν συνάδελφοί του στην Κυβερνητική Έπαυλη Αθαλάσσας. Το περιεχόμενό τους ήταν περίπου ταυτόσημο. Το παραθέτω: 25
- Πριν το 1971 ο πατέρας του αιτητή “κατοικούσε με την οικογένειά του στο Λευκόνοικο και πηγαينوερχόταν στην εργασία του στην Έπαυλη. Το 1971 επειδή ο αιτητής θα συνέχιζε τη φοίτησή του στην Τεχνική Σχολή Λευκωσίας ο πατέρας του με την οικογένειά του μετακόμισαν από το Λευκόνοικο και εγκαταστάθηκαν σε κυβερνητικό σπίτι στην Έπαυλη Αθαλάσσας. 30
- Την 28.7.1974, ημέρα Κυριακή, δηλαδή μια εβδομάδα μετά την Τουρκική εισβολή ο πατέρας του αιτητή, η σύζυγός του και τα δύο παιδιά του - ο αιτητής και η αδελφή του - “μετακόμισαν με όλα τα υπάρχοντά τους από την έπαυλη Αθαλάσσας στο Λευκόνοικο. Το σπίτι στο οποίο κατοικούσαν στην έπαυλη παρέμεινε άδειο και με- 40

τά το τέλος του πολέμου ενοικιάσθηκε σε άλλο πρόσωπο”.

5 Δύο άλλες ένορκες δηλώσεις προέρχοντο από γείτονες της οικογένειας του αιτητή στο Λευκόνοικο. Αναφέροντο στους λόγους της μετακόμισης της οικογένειας στη Λευκωσία. Επίσης ανέφεραν ότι στις 28.7.1974 “μετακόμισαν από τη Λευκωσία στο Λευκόνοικο με όλα τα υπάρχοντά τους και εγκαταστάθηκαν στο ιδιόκτητο τους σπίτι όπου παρέμειναν μέχρι την 14.8.1974”.

10 Σε μια άλλη ένορκη δήλωση ο ομνύσας ήταν ο ιδιοκτήτης του φορτηγού ο οποίος μετέφερε τα “υπάρχοντα” της οικογένειας του αιτητή από την Αθαλάσσα στο Λευκόνοικο.

15 Ο αιτητής, επίσης, παρουσίασε ενώπιον του καθ’ ου η αίτηση βεβαίωση της Χωρικής Αρχής Λευκονοίκου στην οποία βεβαιώ-
 νετο η μετακόμιση της οικογένειας του αιτητή στο Λευκόνοικο -
 “με όλα τα υπάρχοντά τους” - και η εγκατάστασή τους στο ιδιό-
 20 κτητο τους σπίτι “όπου παρέμειναν μέχρι την 14ην Αυγούστου
 1974 οπότεν το εγκατέλειψαν λόγω της προέλασης των Τουρκικών
 στρατευμάτων”.

25 Μετά την αποστολή των πιο πάνω ενόρκων δηλώσεων και βε-
 βαιώσεων ο καθ’ ου η αίτηση απάντησε στον αιτητή με επιστολή
 του ημερ. 12.6.1992 ότι “δεν είχε τίποτε να προσθέσει στις επιστο-
 λές του με ημερ. 5.11.1991 και 11.5.1992”.

Την 4.8.1992 ο αιτητής κατεχώρησε την παρούσα προσφυγή με την οποία ζητά την πιο κάτω θεραπεία:

30 “Α. Δήλωση και/ή διαταγή του Σεβαστού Δικαστηρίου ότι η
 απόφαση των καθ’ ων η αίτηση ημερομηνίας 12.6.1992 με την
 οποία οι καθ’ ων η αίτηση απέρριψαν αίτημα του αιτητή για
 επανεξέταση αποφάσεώς τους με την οποία είχαν απορρίψει
 35 αίτηση του αιτητή για έκδοση προσφυγικής ταυτότητας και/ή
 επανεξέταση προς τον σκοπό έκδοσης προσφυγικής ταυτότη-
 τας στον αιτητή είναι άκυρη και/ή παράνομη και/ή εσθερημένη
 εννόμου αποτελέσματος.

40 Β. Δήλωση και/ή διαταγή του Σεβαστού Δικαστηρίου ότι η πα-
 ράλευση των καθ’ ων η αίτηση να επανεξετάσουν προηγούμενη
 τους απόφαση με την οποία δεν έκαναν δεκτή αίτηση του αιτη-
 τή για έκδοση προσφυγικής ταυτότητας είναι άκυρη και/ή πα-
 ράνομη και/ή εσθερημένη εννόμου αποτελέσματος και δεν θα
 έπρεπε να ελάμβανε χώρα.”

Νομικό υπόβαθρο της επίδικης απόφασης ήταν η απόφαση του Υπουργικού Συμβουλίου με αρ. 13.503 και ημερ. 19.9.1974 σύμφωνα με την οποία: “Εκτοπισθείς θεωρείται μεταξύ άλλων το άτομο του οποίου η μόνιμος κατοικία ευρίσκεται εις κατελιμμένη υπό των Τούρκων περιοχή ή κατέστη απροσπέλαστος”.

5

Μόνιμος κατοικία στο πιο πάνω κείμενο έχει νομολογηθεί να σημαίνει “τη συνήθη διαμονή ενός ατόμου σε αντιδιαστολή με προσωρινή ή έκτακτη διαμονή (*Χαραλάμπους και Άλλοι ν. Δημοκρατίας* (1991) 4 Α.Α.Δ. 155, *Καζέλας ν. Δημοκρατίας* (1994) 4 Α.Α.Δ. 1868, *Ραζής και Άλλος ν. Δημοκρατίας* (1979) 3 Α.Α.Δ. 127, *Χ’ Παναγή ν. Δημοκρατίας* (1989) 3 Α.Α.Δ. 1079, *Ιακώβου ν. Δημοκρατίας* (1993) 4 Α.Α.Δ. 2290, *Ζαΐμης ν. Δημοκρατίας* (1995) 4 Α.Α.Δ. 1225, *Καλδέλης ν. Δημοκρατίας* (1992) 4 Α.Α.Δ. 1788, *Πιτζολής ν. Δημοκρατίας* (1991) 4 Α.Α.Δ. 3870, *Περατίτης ν. Δημοκρατίας* (1992) 4 Α.Α.Δ. 690. Έχει επίσης νομολογηθεί ότι η έννοια του όρου “μόνιμος κατοικία” στο σχέδιο βοήθειας εκτοπισθέντων και παθόντων δεν μπορεί να εξομοιωθεί με την έννοια του όρου “μόνιμος εγκατάσταση Κυπρίων στο εξωτερικό” επειδή δεν είναι αναγκαίο η κατοικία να έχει το στοιχείο της επιλογής με ελεύθερη βούληση ή της κατοικίας με την έννοια του “domicile” (*Καζέλας* (πιο πάνω), *Χαραλάμπους* (πιο πάνω), *Παπαδάκης ν. Δημοκρατίας* (1990) 3 Α.Α.Δ. 3424, *Δημοκρατία ν. Ματθαίου* (1990) 3 Α.Α.Δ. 2452.

10

15

20

Ήταν η θέση του ευπαιδευτου συνηγόρου του καθ’ ου η αίτηση ότι η εκτίμηση των γεγονότων ανήκει στη διοίκηση και ότι το Δικαστήριο κατά την άσκηση της αναθεωρητικής του δικαιοδοσίας δεν επεμβαίνει εκτός αν πεισθεί ότι υπήρξε πλάνη περί τα πράγματα ή ότι η Διοίκηση υπερέβη τα ακραία όρια της διακριτικής της ευχέρειας με το νόημα ότι η απόφασή της δεν ήταν εύλογα επιτρεπτή με βάση τα ενώπιόν της στοιχεία.

25

30

Η πιο πάνω νομολογιακή αρχή τέθηκε ως πιο κάτω στην υπόθεση *Καλδέλης ν. Δημοκρατίας* (1992) 4 Α.Α.Δ. 1788:

35

“... το έργο της αξιολόγησης και εκτίμησης των συλλεχθέντων στοιχείων και πληροφοριών είναι έργο της διοίκησης και όχι του Δικαστηρίου στην άσκηση της αναθεωρητικής του δικαιοδοσίας. Η δε συνεκτίμηση στοιχείων του φακέλου με άλλου αντίθετου περιεχομένου εκφεύγει του δικαστικού ελέγχου. Όπως και η ουσιαστική κρίση της διοίκησης αναφορικά με την εκτίμηση της βαρύτητας ορισμένων στοιχείων του φακέλου έναντι άλλων ή η ουσιαστική εκτίμηση της διοίκησης του αποδεικτικού υλικού. Αναφορά μπορεί να γίνει στις αποφάσεις

40

του Συμβουλίου της Επικρατείας 1618/50 και 1329/46. Όπως δε λέχθηκε στην υπόθεση *Georghiades v. The Republic* (1972) 3 Α.Α.Δ. σελ.594, το Δικαστήριο τούτο επεμβαίνει μόνο όταν η διοίκηση έχει υπερβεί τα ακραία όρια της διακριτικής της ευχέρειας.”

Βλ. και *Zaïμη ν. Δημοκρατίας* (πιο πάνω), *Ιακώβου ν. Δημοκρατίας* (πιο πάνω) και *Θεοδούλου ν. Δημοκρατίας* (1990) 3 Α.Α.Δ. 3997.

Οι πιο πάνω τρεις απορριπτικές επιστολές της Διοίκησης δεν περιέχουν οποιαδήποτε αιτιολογία. Ωστόσο είναι δυνατή η προσφυγή στα στοιχεία του φακέλου τα οποία, σύμφωνα με την νομολογία, μπορούν να αναπληρώσουν την αιτιολογία. Έχω εξετάσει προσεκτικά το περιεχόμενο του φακέλου στο σύνολό του και ιδιαίτερα το πιο πάνω σημείωμα του λειτουργού Χρ. Δήμαρχου. Κατά την κρίση μου αυτό που έχει κλίνει την πλάστιγγα αποφασιστικά υπέρ της απόρριψης του σχετικού αιτήματος συνίσταται από την αναφορά στην παραγ. 4(α) του πιο πάνω σημειώματος σύμφωνα με την οποία “αρκετοί συνάδελφοι του πατέρα του αιτητή μου ανέφεραν ότι μέχρι το τέλος Ιουλίου 1974 διέμενε οικογενειακά στην Κυβερνητική Έπαυλη Αθαλάσσας, λόγω όμως των συχνών βομβαρδισμών μετακόμισε στο Λευκόνιο” (η υπογράμμιση είναι δική μου).

Σε σημείωμά του στον ίδιο φάκελο ημερ. 24.9.1991 ο ίδιος λειτουργός αναφέρει: “Συνάδελφοι του αιτητή μου ανέφεραν ότι στο τέλος Ιουλίου, 1974 ο αιτητής λόγω της κατάστασης μετακόμισε στο Λευκόνιο” (η υπογράμμιση είναι δική μου).

Είναι λοιπόν πρόδηλο από το φάκελο της υπόθεσης ότι κεντρικός άξονας της επίδικης απόφασης ήταν ότι η μετακόμιση της οικογένειας του αιτητή οφείλετο στους βομβαρδισμούς. Ωστόσο, στο πιο πάνω σημείωμα δεν δίνονται τα ονόματα των πληροφοριοδοτών. Ο συντάκτης των δύο σημειωμάτων αναφέρεται αόριστα σε συναδέλφους του αιτητή. Στο ένα σημείωμα οι πληροφορίες αποδίδουν τη μετοίκηση στην “κατάσταση” και στο άλλο οι πληροφορίες την αποδίδουν στους βομβαρδισμούς.

Ένας από τους λόγους ακυρώσεως ήταν ότι η επίδικη απόφαση πάσχει λόγω ανεπαρκούς αιτιολογίας.

Ο σκοπός του κανόνα ο οποίος απαιτεί αιτιολόγηση των διοικητικών πράξεων είναι για να καταστήσει πρωτίστως το ενδιαφε-

ρόμοιο πρόσωπο και μεταγενέστερα το Δικαστήριο κατά τον δικαστικό έλεγχο να διακρίβώνει στην κάθε περίπτωση κατά πόσο η επίδικη απόφαση είναι καλώς θεμελιωμένη ως προς τα πραγματικά περιστατικά και το Νόμο. Από αυτό τον κανόνα προκύπτουν τρεις αρχές:

5

(1) Η αιτιολογία πρέπει να είναι σαφής και μη διαφορούμενη.

(2) Πρέπει να αναγινώσκεται με το νόημα με το οποίο λογικά άτομα που επηρεάζονται από αυτή θα την αντιληφθούν.

10

(3) Η απόφαση δεν μπορεί να υποστηριχθεί από αιτιολογία η οποία είναι διατυπωμένη με τρόπο που δεν ικανοποιεί τον σκοπό του κανόνα που απαιτεί την αιτιολόγηση των διοικητικών πράξεων (*Ζαβρός ν. Συμβουλίου Εγγραφής Αρχιτεκτόνων και Πολιτικών Μηχανικών* (1969) 3 Α.Α.Δ. 310, Πορίσματα Νομολογίας Συμβουλίου Επικρατείας 1929-59, σελ.183, *Π.Ε.Ο. ν. Δημοκρατίας* (1965) 3 Α.Α.Δ. 27, *Κωνσταντινίδης ν. Δημοκρατίας* (1967) 3 Α.Α.Δ. 7).

15

20

Πρόκειται για υπόθεση στην οποία επιχειρείται η αναπλήρωση της αιτιολογίας από τα στοιχεία του φακέλου. Ωστόσο, “η εκ του φακέλου αναπλήρωσις της ελλειπούσης αιτιολογίας δύναται να χωρήσει μόνον, εφ’ όσον ευθέως και αμέσως προκύπτει ταύτη εκ των στοιχείων του φακέλου, διότι άλλως, το Συμβούλιο της Επικρατείας θα έπρεπε ν’ αναζητήσει και σταθμίσει αυτό τα στοιχεία ταύτα, οπότε θα υποκαθίστατο εις την αρμόδιαν διοικητικήν αρχήν εν τη κατ’ ουσίαν εκτιμήσει των αποδεικτικών και λοιπών στοιχείων.” (Πορίσματα Νομολογίας του Συμβουλίου Επικρατείας 1929-59, σελ.185-186).

25

30

Όπως έχω ήδη επισημάνει ο συντάκτης των σημειωμάτων με ημερ. 24.9.1991 και 7.10.1991 δεν κατονομάζει τους πληροφοριοδότες του. Επομένως ο αιτητής στερείται της δυνατότητας να αντικρούσει τις πληροφορίες. Στερείται της δυνατότητας να επιχειρηματολογήσει εναντίον της αξιοπιστίας των πληροφοριοδοτών. Με άλλα λόγια και για να χρησιμοποιήσω το λεκτικό του κανόνα που απαιτεί αιτιολογία ο αιτητής στερείται της δυνατότητας να διακριβώσει κατά πόσο η επίδικη απόφαση είναι καλώς θεμελιωμένη με βάση τα πραγματικά περιστατικά (“well founded in fact”). Βλέπε και *Ηρακλέους και Άλλοι ν. Δημοκρατίας* (1985) 3 Α.Α.Δ. 740, στην οποία κρίθηκε ότι η επίδικη απόφαση ήταν αναιτιολόγητη επειδή λήφθηκαν υπόψη οι εκθέσεις της Κ.Υ.Π. οι οποίες δεν ήταν καταλλήλως καταγραμμέ-

40

νες*.

5 Περαιτέρω, όπως έχει η πιο πάνω παράγ. 4(α) ισοδυναμεί με περίπτωση στην οποία η αιτιολογία “δεν προκύπτει ευθέως και αμέσως εκ των στοιχείων του φακέλου”. Ωσαύτως ισοδυναμεί με αιτιολογία “αόριστον καθιστούσα αδύνατον τον δικαστικόν αυτής έλεγχον” (Πορίσματα Νομολογίας (πιο πάνω) σελ.185-186).

10 Πρέπει ταυτόχρονα να ειπωθεί ότι η μη αναφορά στους πληροφοριοδότες, έχοντας μάλιστα υπόψη ότι ο αιτητής παρουσίασε ένορκες βεβαιώσεις, προς υποστήριξη της εκδοχής του, δημιουργεί πραγματικές αμφιβολίες αναφορικά με την αιτιολογία της απόφασης οι οποίες αμφιβολίες ισοδυναμούν με έλλειψη αιτιολογίας (βλ. **Κωνσταντινίδης ν. Δημοκρατίας** (1967) 3 Α.Α.Δ. 7, 13, 14, **Πλουσιου ν. Κεντρικής Τράπεζας** (1978) 3 Α.Α.Δ. 18, 26 (απόφαση Ολομέλειας)).

20 Περαιτέρω, η μη αναφορά στους πληροφοριοδότες δημιουργεί αμφιβολία ως προς το ποια είναι τα πραγματικά περιστατικά και μια τέτοια αμφιβολία πρέπει να επιλύεται υπέρ του αιτητή (**Εθνική Τράπεζα της Ελλάδος ν. Δημοκρατίας** (1970) 3 Α.Α.Δ. 430 και **Ηρακλέους** πιο πάνω).

25 Τελικά πρέπει να αναφερθεί ότι η αιτιολογία της επίδικης απόφασης που προβάλλεται μέσα από την γραπτή αγόρευση του συνηγόρου του καθ’ ου η αίτηση δεν υπάρχει σε οποιοδήποτε από τα τρία κείμενα των απορριπτικών απαντήσεων του καθ’ ου η αίτηση. Είναι μεν ορθό ότι η αιτιολογία μπορεί να αναπληρωθεί από τα στοιχεία του φακέλου. Ωστόσο στο φάκελο υπάρχει μόνο η αναφορά ότι η οικογένεια του αιτητή “μετακόμισε στο Λευκόνοικο λόγω των συχνών βομβαρδισμών”. Αυτό το γεγονός ίσως να δικαιολογεί το συμπέρασμα το οποίο επιχείρησε να θέσει ενώπιον του Δικαστηρίου ο ευπαίδευτος συνήγορος του καθ’ ου η αίτηση, ότι

* Το σχετικό απόσπασμα έχει ως πιο κάτω:

“It is clear from the above that I am hampered in the exercise of my revisional jurisdiction by the lack of proper records to control judicially the exercise of the administrative discretion, in particular as to the contents of the reports of KYP, which must have played an important role and must have materially affected the reaching of the sub judge decisions. This makes the reasoning vague and uncertain and as such it amounts to lack of due reasoning which renders the sub judge decision contrary to the general principles of Administrative Law. So the sub judge decision is contrary to Law in the sense of Article 146.1 of the Constitution.”

δηλαδή

(α) η μετάβαση της οικογένειας στο Λευκόνοικο αποτελούσε προσωρινή διευθέτηση λόγω των εκτάκτων τότε δραματικών συνθηκών και,

5

(β) ότι η μετάβαση εκείνη ήταν έκτακτη και περιστασιακή.

Ωστόσο, αυτό το συμπέρασμα έπρεπε να διατυπώνεται στο σημείωμα του αρμόδιου λειτουργού ή στο σώμα της απορριπτικής απάντησης. Και τούτο γιατί το κενό ή η έλλειψη αιτιολογίας δεν μπορεί να θεραπευθεί με την επιχειρηματολογία του συνηγόρου κατά την ακρόαση (*Metaloc v. Δημοκρατίας* (1969) 3 Α.Α.Δ. 351.

10

Για τους πιο πάνω λόγους η επίδικη απόφαση πάσχει λόγω έλλειψης αιτιολογίας. Αποτελεί επομένως απόφαση που λήφθηκε κατά παράβαση των γενικών αρχών του διοικητικού δικαίου και απόφαση που λήφθηκε με τρόπο αντίθετο με το Νόμο και καθ' υπέρβαση εξουσίας μέσα στην έννοια του Άρθρου 146.1 του Συντάγματος (*Ηρακλέους* πιο πάνω).

15

20

Επομένως η προσφυγή πρέπει να πετύχει. Η επίδικη απόφαση ακυρώνεται λόγω έλλειψης αιτιολογίας με έξοδα τα οποία θα υπολογισθούν από τον Πρωτοκολλητή και θα εγκριθούν από το Δικαστήριο.

25

Η προσφυγή επιτυγχάνει με έξοδα.